

Mirela Horvat

Francuska Legija stranaca

Francuska Legija stranaca vojna je postrojba za koju se vežu mnoge kontroverze i tajne. Zbog njezinog povezivanja s nasiljem i kriminalom ni danas se ne priča previše o toj vojnoj formaciji.

Utemeljena je 1831. godine za vrijeme vladavine kralja Luja Filipa, a predstavlja posebnu vojnu formaciju Francuske i Španjolske. To je stalna, elitna, profesionalna borbena jedinica i integralni dio francuske vojske isprva namjenjena isključivo strancima, a potom otvorena i za Francuze. U redove se primaju dobrovoljci od 18 do 40 godina starosti, izuzetne vojne spretnosti te fizičke i psihičke izdržljivosti koji u Legiji pronalaze utočište, bježeći iz matične zemlje te osobnih ili nekih drugih razloga, avanturisti i kriminalci, ali ne ubojice. Pripadnici su različitih nacionalnosti, vjeroispovijesti i rasa ujedinjeni pod istim geslom i specifičnom vojnom uniformom. To je temeljna razlika u odnosu na druge vojne formacije. Novačenje je izuzetno teško i rigorozno te zahtjeva visok stupanj fizičkih i psihičkih napora. Ako zadovolje uvjete, novaci potpisuju ugovor i postaju legionari s mogućnošću korištenja lažnog identiteta. Također, dobivaju redovnu plaću, ali su za uzvrat dužni bespogovorno služiti i boriti se pod francuskom zastavom u teškim uvjetima, bilo gdje u svijetu.

Legija je sudjelovala na brojnim ratištima diljem Europe i prekomorskim zemljama, uključujući I. i II. svjetski rat te u terorističkim organizacijama. Danas, sa svojih više od sedam tisuća pripadnika, uglavnom je angažirana u mirovnim misijama diljem svijeta, a pridružuju joj se ljudi iz srednje klase, iz stabilnih zemalja te avanturisti koji iza sebe ostavljaju dotadašnji život mijenjajući ga za jedan novi, vojni život.

Francuska Legija stranaca

Simbol Legije stranaca- granata sa sedam vatrenih repova

Već pri samom spomenu na Legiju stranaca kod ljudi se javljaju različita mišljenja, ali najčešće ipak negativnog predznaka. Naime, nijedna vojna postrojba nije ostala tako tajanstvena i nije izazivala toliko kontroverzi oko svoje reputacije kao francuska *Legija stranaca - Legion Etrangere*. Slike koje se obično vežu za nju su nasilje i kriminal, ali i zavidna razina vojne spretnosti, fizičke i psihičke izdržljivosti. Što se tiče samog značenja riječi legija, ona podrazumijeva posebnu vojnu formaciju Francuske i Španjolske, no prvi puta takva vojna formacija javlja se u starom Rimu. Sastoji se od naoružanih i vojno istreniranih dobrovoljaca spremnih na vojne akcije u bilo kojem dijelu svijeta pod zastavom matične zemlje. Ona je stalni, zakonom i formacijom predviđen dio oružanih snaga.¹

Francuska Legija stranaca je elitna, profesionalna borbena jedinica i integralni dio francuske vojske koja je specijalno kreirana za strance, ali je potom otvorena i za francuske građane, i za koje se vežu brojne predrasude. Njezina povijest seže unatrag dvjesto godina. Preživjela je tri republike, jedno carstvo, dva svjetska rata, pad masovnih regrutacija vojske, demontiranje francuskog kolonijalnog carstva te gubitak Alžira- mjesta nastanka Legije (dom Legije). Pri formiranju prošla je dvije faze razvoja : prvu, od 1792.-1831. u kojoj se Legija sastojala od boraca za nacionalnu nezavisnost Francuske i drugu, od 1831. kada Legija postaje plaćenička vojna organizacija zadužena za širenje i očuvanje kolonijalnih posjeda.²

¹ Vojna enciklopedija; II. izdanje, Beograd, 1970-1976., 10. svezak, str. 33

² Vojna enciklopedija; II. izdanje, Beograd, 1970-1976., 10. svezak, str. 33

Utemeljena je 1831. god. za vrijeme vladavine kralja Luja Filipa, no valja istaknuti da je zemlja još u srednjem vijeku koristila strane trupe u svojim redovima polažući prava i na njihove živote.³ I druge su europske države primale strane podanike u svoju vojsku. Osim Napoleonove vojske u kojoj su bili čuveni Poljski kopljanici tu je i vojska engleskog kralja Charlesa VII., sastavljena od Škotske garde i brojni drugi primjeri.

Luj Filip uvodi jednu novost u Legiju, a to je prihvat i sigurno utočište te plaća za sve strane državljane, osim ubojica, od 18 do 40 godina starosti (vrijedi i danas) koji bježe pred zakonom, progonima i drugim nepogodnim situacijama u matičnim zemljama. Oni su zauzvrat bili dužni pristupiti Legiji u kojoj su morali bespogovorno i u teškim uvjetima služiti nekoliko godina.⁴ Kasnije u nju pristupaju avanturisti, dezerteri i kriminalci iz više od sto nacija. Namjena Legije bila je da ukloni razorne elemente iz društva i koristi ih u borbi protiv francuskih neprijatelja. Regruti su uključivali neuspješne revolucionare iz ostatka Europe, vojnike iz razorenih stranih pukovnija, problematične generale, strance i domaće ljude.

Dakle, temeljna razlika Legije u odnosu na ostale vojne formacije jest u tome što ju čine pripadnici različitih nacionalnosti, vjera i rasa koji zajedno služe francuskoj zastavi, a koriste istu opremu i naoružanje te sudjeluju u misijama kao i ostale jedinice francuske vojske.

God 1831. prvi legionari su se iskrcali u Alžiru koji je sljedećih 130 godina bio njihov dom. U početku legionari nisu bili zainteresirani za francusko kolonijalno carstvo pa je i moral bio slabiji. U narednim godinama nacionalne su bojne raspuštene kako bi se ojačao *esprit de corps*. Povećana je nezavisnost i fleksibilnost vojnika.

Prva značajna osvajačka misija odigrala se u Alžiru 1835.god. u kojoj su Alžirci pružali žilavi otpor Francuzima koji su ga uspjeli slomiti tek nakon sedamnaest godina. 1855. god. oformljena je i druga formacija stranaca, uglavnom Švicaraca koja se borila za Francusku na ruskom Krimu, 1859. u Italiji. Godine 1863. u Meksiku se odigrala jedna od najznačajnijih bitaka u povijesti Legije koja je završila slavnim porazom. Braneći mjesto Camerone pokraj Pueble legija se, sa samo tri časnika i šezdeset i dva legionara predvođena kapetanom Danjouom, bajunetama suprotstavila nadmoćnijim Meksikancima (2000 boraca) te se borila do posljednjeg čovjeka. Od tada je ova bitka postala simbolom jedne odvažne misije i znamenom legionarske zastave.

Legija je sudjelovala na brojnim ratištima od Europe do Tihog oceana. Od Meksika, Alžira, Eritreje, Libije, Tunisa, Levanta, Njemačke, Indokine, Polinezije i Francuske Gvajane.

³ Vidušić, Emil: Specijalci, Split, Naklada Bošković, 2003, str. 72

⁴ Vidušić, Emil: Specijalci, Split, Naklada Bošković, 2003, str. 72

Godine 1914. za vrijeme I. svj. rata jedinica je borbeno angažirana u Francuskoj gdje je sudjelovala u brojnim bitkama na zapadnom frontu uključujući Artois, Champagne, Somme, Aisne, Verdun i Belloy-en-Santerre. Poslije rata popunjavana je uglavnom ruskim emigrantima. Nakon pretrpljenih poraza, pod zapovjedništvom generala Rolleta nazivanog „ocem legije“, nastala je visoko cijenjena pukovnija *Regiment de Marche*. Kad je rat završio legija je djelovala u Maroku i na Srednjem istoku. Od 1939. do 1945. za vrijeme II. svj. rata traju akcije u Eritreji, Libiji, Tunisu, Indokini, Norveškoj, Italiji i Njemačkoj. Nakon rata Legiji su se pridružili Česi, Poljaci, Židovi iz istočne Europe i Nijemci. Francuska javnost zahtijevala je raspuštanje legije, ali do toga nije došlo, već je 1949. god. poslana u Indokinu (Dien Bien Phu) u borbu protiv oslobodilačkog pokreta Vijetnamaca. U tom sukobu legija je izgubila gotovo polovicu vojnika. Serija francuskih poraza u Indokini se nastavila što je naposljetku rezultiralo gubitkom vlasti u Indokini. Godine 1954. sudjelovala je u ratu protiv alžirskog oslobodilačkog pokreta gdje je angažirana uglavnom u terorističkim akcijama (OAS) što je izazvalo prosvjede francuske javnosti i cijelog svijeta. Od 1962. do danas pukovnije su smještene u Džibutiju, Madagaskaru, Tahitiju i Francuskoj Gvajani. Od 1969. do 1970. dio ih je angažiran u operacijama u Čadu. Godine 1978. sudjelovala je u akciji u Zairu, a 1990.god. u Zaljevskom ratu u operaciji Dauge. Danas je Legija angažirana u mirovnim misijama diljem svijeta.

Legionarski kodeks časti koji svaki legionar mora znati napamet:

Legionar je dragovoljac koji odano i časno služi Francuskoj.

Bez obzira na nacionalnost, rasu ili vjeru, svaki legionar njegov je brat po oružju.

To pokazuje nepokolebljivom i čvrstom solidarnošću koja povezuje članove ove zajednice.

Štovanje legionarske tradicije, poštivanje nadređenih, stega i drugarstvo njegova su snaga, a hrabrost i odanost njegove vrline.

Ponosan što je legionar, svoj ugled pokazuje izgledom koji je uvijek besprijekoran, svojim ponašanjem, uvijek dostojanstvenim, a iako skromnim, svoje boravište uvijek urednim.

On je elitni vojnik, uporno vježba, čuva oružje kao svoje najvrjednije vlasništvo, održava tijelo u vrhunskoj kondiciji i uvijek je spreman za akcije.

Zadatak koji mu je jednom povjeren postaje svetost za njega, izvršit će ga do kraja po bilo koju cijenu.

U borbi ne pokazuje bahatost ni mržnju, poštuje pobijedenog i nikad ne napušta svoje ranjene i mrtve, niti pod bilo koju cijenu predaje svoje oružje.⁵

Današnji Legion Etrangere broji 7699 pripadnika i djeluje u 136 zemalja.⁶ Novačenje je u najmanju ruku rigorozno. Bez obzira na bračno stanje kandidat se upisuje kao samac. Uz dobnu granicu mora zadovoljiti svojom fizičkom i psihičkom spremom za izdržavanje budućih napora. Zdravstveno stanje mora biti gotovo idealno, no ni to nije ponekad dovoljan uvjet. Službeni jezik je francuski, a uči se tijekom prve godine, tj. u fazi privikavanja. Prijem regruta vrši se u nekoliko centara diljem Francuske. Tu se provode psiho-tehnička i medicinska testiranja te fizičke provjere. U glavnom centru u Aubagneu novaci se podvrgavaju različitim testovima, ispitivanjima i intervjuima u trajanju od tri nedjelje. Ako zadovolje, potpisuju petogodišnji ugovor i postaju legionari. Nakon toga slijedi upoznavanje s vojnim načinom života, legijskom tradicijom i osnovna obuka u centru Castelnauary koju sačinjava stjecanje snage i izdržljivosti, rukovanje raznim oružjem, preživljavanje u različitim uvjetima, učenje posebne koračnice itd. Stjecanje fizičke snage je izuzetno bitno i konstantno se provjerava tako što vojnici moraju marširati 8 km s opremom od 12 kg, a moraju završiti za jedan sat. Osim toga, tu je i penjanje i trčanje sa punom opremom od 40 kg koje moraju obaviti za 20 sekundi. Vojnik mora biti fizički spreman služiti bilo gdje i bilo kada, a legionarska karijera temelji se na postignućima ostvarenim na vojnim i tehničkim ispitima. Osim tradicionalnih vojnih vještina provodi se i stroga *esprit de corps* što je potrebno jer kada čovjek dođe iz drugačije zemlje i kulture, ovakva metoda je gotovo jedino moguće i djelotvorno rješenje kako bi ga se dovoljno ojačalo i osposobilo da djeluje kao član tima. Nakon završene obuke raspoređuju se u 11 jedinica - pukovnija u kojima prolaze razne vrste borbene obuke. Tokom svoje karijere svi moraju proći minimalno jednu specijalnu „komando“ obuku koju čine: penjanje, postavljanje zamki i eksploziva, ručne tehnike borbe, metode borbe u gradu, veslanje, plivanje u moru bez prsluka s puškom i ostalom opremom. Svatko ima pravo zatajiti svoje pravo ime i identitet i služiti se lažnim, a prošlost kandidata se ne ispituje. Ta mogućnost postoji zbog onih koji žele iznova započeti svoj život. Za neke Legija predstavlja posljednju šansu da počnu ispočetka. Postoji zakon koji omogućava svakom pojedincu da nakon godinu dana odbaci lažno i opet počinje koristiti pravo ime, a nakon trogodišnje odane i časne službe svaki legionar ima pravo tražiti francusko državljanstvo. Svaki legionar ima pravo na godišnji odmor od 15 dana nakon jedne godine i

⁵ Vidušić, Emil: Specijalci, Split, Naklada Bošković, 2003, str. 79

⁶ <http://www.legion-recrute.com/en/carriere.php>

na 45 dana nakon pet godina službe s time da ne smije napuštati francuski teritorij i mora se redovito javljati svojoj jedinici. Plaća je strogo definirana i nije tajna. Početna plaća iznosi 1043 eura mjesečno. Visina plaće ovisi o jedinici u kojoj legionar služi te od borbenog angažmana.⁷ Veliki problem za Legiju predstavlja dezertiranje. Iako je to problem i drugih vojnih jedinica u svijetu, u Legiji je on posebno izražen gdje godišnje dezertira oko stotinjak vojnika. U redove se primaju emigranti koji bježe iz matične zemlje iz osobnih ili nekih drugih razloga, avanturisti, kriminalci i sl. osim ubojica, a časnici i dočasnici su uglavnom Francuzi.

Zanimanja unutar legije su: snajperist, vozač tenka, pionir, artiljerac, vozač kamiona i oklopnih vozila. Postoji i administrativna služba koja uključuje tajnike, računovođe, sistemsku službu i programere. Komunikacijska služba sastoji se od radio operatera, grafičkih dizajnera, radio mehaničara, telefonskih operatera. Tu su još: vozači kamiona i autobusa, električari, vojni eksperti, liječnici, fotografi, kuhari i muzičari.

Činovi i napredovanja: legionar, vodnik/desetar; stariji vodnik; desetnik; stožerni desetnik; ađutant; stariji ađutant i pukovski major desetnik.⁸ Postoji devet pukovnja i jedna nezavisna prijelazna jedinica. Jedinice stacionirane u Francuskoj su: 1. strana konjička pukovnja s bazom u Orangeu (oklopne trupe); 1. strana pukovnja s bazom u Aubagneu (legionarski štabovi/ komande); 2. strana pješaka pukovnja s bazom u Minesu; 4. strana pukovnja s bazom u Castelnaudaryu (obučavanje); 1. strana inženjerska pukovnja u St. Christolu. Jedinice stacionirane na Korzici: 2. strana padobranska pukovnja u Calviu. Inače, padobranska jedinica je za strance bila najatraktivnija. Francuski prekomorski teritorij: 3. strana pješadijska pukovnja u francuskoj Gvajani. U Africi je bila smještena 13. strana legijska polubrigada u Djiboutiu. Jedinice unutar Legije: CEA- satnija za izvidnicu i potporu; CAC- protutenkovska satnija; UCL- komanda i logistička jedinica; EMT- taktičko-komandna služba; NEDEX- neutralizacija i uništavanje eksploziva; OMLT- operacijsko promatračko-vezni tim.⁹ Danas sudjeluju u operacijama u Francuskoj Gvajani sa zadaćom zaštite, u Afganistanu sa zadaćom intervencije, u Mayotte, Djiboutiu i Gabonu u svrhu prevencije.

Po završetku II. svj. rata Legiji je pristupio veliki broj pripadnika fašista i SS-ovaca, ljudi iz istočne Europe te bivše Jugoslavije 90- ih god. Uz njih, tu se nalaze i Kinezi, Australci, Britanci, Skandinavci, Talijani, Belgijanci, Španjolci, Švicarci, Mađari, Grci,

⁷ <http://www.legion-recrute.com/en/salaires.php?SM=0>

⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/French_Foreign_Legion

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/French_Foreign_Legion

Nizozemci, Luksemburžani, Rumunji, Portugalci, Danci, Turci, Amerikanci, Bugari, Finci, Šveđani, Alžirci, Vijetnamci, Marokanci, Tunižani, Argentinci, Brazilci, Japanci, Litvanci, Latvijci i Egipćani. Međutim, primat su zadržali Nijemci i Britanci. U prošlosti je Legija uglavnom privlačila kriminalce i plaćenike, no u današnje vrijeme prijem je vrlo restriktivan, a provjere se obavljaju na svim razinama.

Danas se uglavnom Legiji pridružuju ljudi iz srednje klase, iz stabilnih i prosperitetnih zemalja te oni željni avanture koje privlače sposobnost i profesionalizam. Oni iza sebe ostavljaju svoju prošlost, svoje korijene i obitelj zamjenjujući je novom vojnom obitelji i novim životom.

Legion Etrangere je jedinstvena u svijetu upravo zbog stroge discipline, poštivanja nadređenih, a ponajviše zbog dubokog poštivanja tradicije što se potvrđuje svake godine 14. srpnja vojnim paradama Champs Elyseesom te na svečanostima i ceremonijama u njihovim bazama praćenim karakterističnim marširanjem tzv. „puzanjem“, bubnjevima, koračnicama i svečanim vojnim odorama s karakterističnom bijelom keepi šiltericom. Zbog svog dostojanstvenog i impresivnog sporog kretanja koje oživljava tradicionalne korijene, Legija je uvijek posljednja jedinica koja maršira u svim paradama. Pukovska pjesma svake jedinice pjeva se u uspravnom stavu pozor. Zbog zaštite jedinstva Legije ne gubi se formacija koda se prilazi predsjedničkom gledištu kao što je to slučaj s drugim vojskama. Boje legije su crvena i zelena preuzete od švicarske garde koja je bila u službi francuskog kralja. Svake godine 30. travnja održava se još jedan spektakularan mimohod u sjećanje na Cameron. Tom prilikom nosi se vojnička „relikvija“ s imitacijom drvene ruke satnika Danjoua koju je izgubio u sukobu u Meksiku.

Zanimljivo se osvrnuti na vojnu uniformu Legije. Od osnutka pa do I. svj. rata legionari su nosili paradnu uniformu francuskog pješaštva s nekoliko posebnih razlika. Terenska uniforma je često modificirana sukladno klimatskim i terenskim uvjetima u kojima legionari borave. Shakos-visoka cilindrična vojna kapa s perjem na vrhu bila je dio mađarske vojne uniforme u 18. st., a od početka 19. st. postaje dijelom mnogih vojnih uniforma, zamijenjena je praktičnijim keepiem, no zadržana je kao dio paradne odjeće. Početkom 20. st. nosi se crveni kepi s plavom vrpcom, tamnoplava tunika s crvenim ovratnikom, crvenim manšetama i crvenim hlačama. Najkarakterističnija značajka su zelene epolette nošene s vunanim crvenim resicama s protkanim legionarskim amblemom nošeno na kepiu. Tu je i plavi dvoredan kaput kopčan odostraga kako bi noge bile slobodne prilikom marširanja. Neizostavan je i široki plavi pojas koji služi kao izvor topline i zaštite protiv tobožnjih crijevnih bolesti, hlače s bijelom linijom te visoke i niske kožne čizme. Spomenuti dijelovi uniforme čine originalan

„*Beau Geste*“ izgled. U vojarnama se uglavnom nosila kratka tamnoplava jakna ili bijela bluza s bijelim hlačama. Legionari su dnevnu uniformu prilagođavali vremenskim prilikama pa su tako za vrijeme vrućih dana nosili plavu tuniku i bijele hlače, za normalnih temperatura plavu tuniku i crvene hlače, a za hladnih dana plavi kaput i crvene hlače. Oficiri su nosili hlače s crvenim ili bijelim prugama, a čin se razlikovao po broju zlatnih prstenova na kepiu i manšetama. Dočasnici su se isticali crvenim ili zlatnim dijagonalnim prugama na manšetama ili tunikama.

U I. svj. ratu Legija je prihvatila kaki boju uniforme, polako zamjenjujući klasičnu plavu i bijelu, i tzv. adrianovu kacigu izrađenu od laganog čelika za potrebe rovovskog ratovanja prilikom čega su bile česte povrede glave. Kasnije su kaki uniforme postale standardni model s crvenim i plavim kepiem te zelenim opšivenim ovratnicima, razlikujući tako legionare od ostalih francuskih vojnika. Bijeli kepi postao je službenim prepoznatljivim znakom Legije, nošen u mnogim prilikama. Tijekom II. svj. rata legionari su nosili široki repertoar stilova uniformi (od teških kaputa i adrianovih kaciga, britanskih borbenih uniforma do američkih terenskih uniforma). No, bijeli kepi, plava lenta i zeleno-crvene epolete ostali su dio moderne legionarske paradne odjeće. Danas oficiri i desetnici još uvijek nose tamnoplave i crvene kepie kao prije 1939. god. Od 1959. god. zelena beretka postaje službeni dio odjeće Legije zajedno s kepiem rezerviranim za parade. Drugi dijelovi odjeće standardno su izdanje francuske vojske.

Osnovno legionarsko oružje je automatska puška FAMAS, kalibra 5,56 mm, izrađena od plastike i fiberglasa te ima prepoznatljiv dugački rukohvat. Ima kratki i kontinuirani rafal, a može ispaljivati ručne granate i antitenkovske projekte. Zatim je tu snajperska puška FR- F-2 kalibra 7,5 mm, dometa 600m koji se može povećati dodavanjem oslonca. Ima teleskopski nišan za dan i noć. Ručni raketni bacač LRAC 89, težak 8 kg, djelotvoran je na daljinama od 100 do 600m, a opslužuju ga dva vojnika. Probija čelični oklop na daljini od 300m, a ima i onih koji probijaju bilo koji oklop na manjim udaljenostima.¹⁰

Od svog osnutka do danas, Legija je platila mnogim životima. Za Francusku je poginulo više od 900 časnika, 3176 dočasnika i više od 30 000 vojnika.¹¹ Mišljenja su danas podijeljena. Francuzi imaju uglavnom pozitivan stav i zahvalni su što je Legija učinila mnogo za njih dok drugi, uglavnom afrički i narodi prekomorskih zemalja s odbojnošću gledaju na

¹⁰ D:\Documents and Settings\XPHome\My Documents\Seminari\legija stranaca\Francuska legija stranaca
Personal magazin - kompjuterski techno e-magazin.mht

¹¹ Vidušić, Emil: Specijalci, Split, Naklada Bošković, 2003, str. 83

njih zbog surovosti kojom su provodili kolonijalnu politiku na njihovom teritoriju. Legija danas broji od pet do sedam tisuća članova.¹²

Slikovni prilozi

Uniforma Legije stranaca:

Legionari u paradnoj uniformi

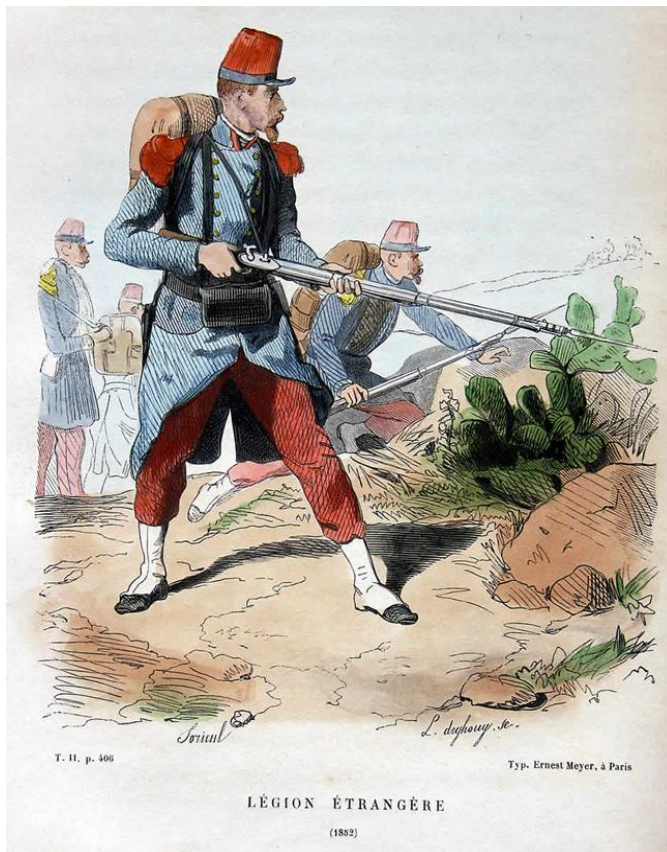
¹² Vidušić, Emil: Specijalci, Split, Naklada Bošković, 2003, str. 79

Svečana uniforma s karakterističnom „pregačom“ i keepiem

Terenska uniforma legionara

Legionari iz 1852. godine

Obuka

Literatura

Porch Douglas; The French Foreign : Complete History of the Legionary Fighting Force

Vidušić Emil; Specijalci, Split, Naklada Bošković, 2003.

Vojna enciklopedija, II. izdanje, Beograd, 1970-1976., 10. svezak

<http://www.cervens.net/legionbbs123/>

<http://www.angelfire.com/fl/marcwitteveen/>

http://en.wikipedia.org/wiki/French_Foreign_Legion

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/213365/French-Foreign-Legion>

<http://www.legion-recrute.com/en/>

<http://french-foreign-legion.com/>

<http://www.legion-etrangere.com/>

<http://www.foreignlegionlife.com/>

<http://www.kepi.cncplusplus.com/>

<http://www.crwflags.com/fotw/flags/fr%5Eleg.html>